

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 12 Juni 1950

* 's Middags te 2 uur aangevangen, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink, Götzen, Joekes, Lieftinck, Van Maarseveen, Mansholt, Rutten, Van Schaik, Schokking, Spitzten, Teulings en In 't Veld (afwezig is Minister Stikker).

Tevens is aanwezig: Mr. N.S. Blom, Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.
Jhr.Mr. A.J.M. van Nispen tot Pannerden, plv. Secretaris.

1. Notulen van de vergadering van 5 juni 1950

- - -

Bespreking met de heer A.Th. Lamping ambassadeur te New Delhi

De *Minister-President* heet de heer Lamping welkom en vertrouwt, dat hij bereid is de hoge functie te aanvaarden, welke de Regering hem heeft toegedacht op grond van zijn ervaring op economisch gebied, van zijn kennis inzake de verhoudingen in Z.O. Azië en ervaring opgedaan in de buitenlandse dienst. De heer *Lamping* antwoordt, dat de telegrafische uitnodiging hem heeft overvallen en hij nog niet alle consequenties kan overzien. Hij verzoekt de Ministers - om teleurstelling te voorkomen - zijn persoonlijke capaciteiten niet te overschatten. Hij verklaart zich bereid de instructies van de Regering uit te voeren, al zal binnen dit kader vanzelf een eigen politieke lijn worden getrokken; in dit verband merkt de heer Lamping op, dat gedurende zijn verblijf in New Delhi hij sterk geavanceerde gedachten ten aanzien van de Aziatische politiek heeft gekregen. In zijn rapport van 23 Mei jl., o.a. betreffende Nieuw-Guinea, is dit tussen de regels door te lezen.

Hij zou in elk geval bezwaarlijk reeds 1 Augustus kunnen gaan.

Met de heer Lamping werd vervolgens de Nieuw-Guineakwestie besproken, waarbij de *Minister-President* naar voren bracht, dat de Regeringswil is gericht op behoud van dit gebiedsdeel. Door het optreden van Sukarno is deze kwestie moeilijk komen te liggen; een tussenoplossing lijkt daardoor nauwelijks vindbaar. Een trusteeship hebben de Indonesiërs reeds ter Ronde Tafel Conferentie afgewezen en een overall settlement zal - gelijk Minister *Van Maarseveen* naar voren brengt - moeilijk tot stand kunnen komen, omdat in deze sentimentkwestie het verband met financiële aangelegenheden moeilijk kan worden gelegd. De Minister brengt naar voren, dat het parlement ook de grens van de concessies lang bereikt acht. De soevereiniteitsoverdracht en de daarop gevolgde woordbreuk ten aanzien van de handhaving van de federale staatsopbouw zijn moeilijk te verteren. De Minister verwacht, dat het in deze prestigekwestie barsten of buigen zal worden. De heer *Lamping* heeft de indruk, dat India weinig voelt voor een overgang van Nieuw-Guinea, hetzij op Australië, hetzij op Indonesië. India oefent ook een kalmerende invloed op Indonesië uit; men acht de leiding daar te emotioneel.

De Ministers *Van Maarseveen*, *Lieftinck* en *Mansholt* waarschuwen tegen het trekken van een te sterke vergelijking tussen de verhouding van Engeland tot India en die van Nederland tot Indonesië. Parlement en volk zijn geheel verschillend. Voor Nederland is o.a. de verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht een zeer reële wens. De *Minister-President* wijst er op, dat India ook niet door de Japanners werd bezet en daar tussen beide partijen niet gedurende 4 jaar een gewapend conflict is geweest. Ook moet rekening worden gehouden met de machtiger positie van de Common Wealth. Het moge waar zijn, gelijk de heer Lamping heeft opgemerkt, dat the High Commissioner in India meer de intimus van de Regering aldaar is, toch moet hierbij niet over het hoofd worden gezien, dat de heer Hirschfeld (o.a. in de kwestie Westerling en problemen van financiële aard) begonnen is met een vertrouwenspositie te scheppen. Ook de waardering voor bijstand van onze Marine klinkt op bescheiden wijze door.

In kleine kring zullen enige ministers, conform het besluit van de *Raad*, met de heer Lamping de bespreking voortzetten, waarbij o.a. naar voren zullen komen de vragen, of de heer Lamping enige tijd met Dr. Hirschfeld in Djakarta zal verblijven en wanneer eventueel de ambtsoverdracht zal plaats hebben.

Nadat de heer Lamping de vergadering heeft verlaten en de Raad nog enige tijd over bovenstaand onderwerp van gedachten heeft gewisseld, wordt besloten, dat nog geen definitieve beslissing met betrekking tot deze benoeming zal worden genomen en dat telegrafisch de heer Hirschfeld zal worden gevraagd, of hij eventueel bereid is tot 1 September in functie te blijven.

---

3. *Uniezaken*

a. *De Ambonkwestie*

Naar aanleiding van het besprokene in de vorige vergadering, heeft Dr. Hirschfeld, in antwoord op een telegram van Minister *Van Maarseveen*, doen weten, dat hij begrepen heeft, dat er een praktische oplossing voor Ambon gezocht moet worden met voorbijgaan van theoretische beschouwingen omtrent het zelfbeschikkingsrecht. Minister *Van Maarseveen* is over deze uitleg van zijn telegram niet gelukkig.

Staatssecretaris *Blom* heeft vernomen, dat de unitarische staatsinrichting waarschijnlijk in September in werking zal treden. Hetgeen tot heden een deelstaat werd genoemd, zal dan provincie heten. Het voornemen zou bestaan, minstens zulke grote bevoegdheden aan deze provincies toe te kennen, als de huidige deelstaten hebben. Het ware gewenst, dat van Indonesische zijde iets hieromtrent werd gepubliceerd. De *Minister-President* is van gevoelen, dat aan de provincies het recht moet worden toegekend zich overeenkomstig de bepalingen van het externe en interne zelfbeschikkingsrecht uit te spreken. Hoewel de *Raad* van gevoelen is, dat praktisch waarschijnlijk niet veel meer dan een bevredigende oplossing in de Ambonkwestie zal kunnen worden bereikt, zo meent hij toch, dat het zelfbeschikkingsrecht in zijn geheel, object van discussie moet worden gemaakt in de brieven, waarmede Nederland zich wendt tot de landen, in de UNCI vertegenwoordigd.

De Minister-President, Minister *Van Maarseveen* en de Staatssecretaris *Blom* zullen over de tekst nog overleg plegen.

b. *Ambassadeurscommissie te Djakarta*

Enige Ministers maken zowel bezwaar tegen de tekst als de inhoud van het concept 'aide mémoire aan de Grote Drie'.

De *Minister-President* vreest, dat deze vergaderingen eerder zullen leiden tot onder druk zetten van Nederland, dan dat via die instantie door ons iets kan worden bereikt. Ook de Ministers *Van Maarseveen* en *Götzen* zien hierin het prijsgeven van onze bijzondere positie te Djakarta. Minister *Götzen* betreurt het indien o.a. de Nieuw-Guineakwestie aldus behandeld zou worden. Minister *Lieftinck* zou liever het accent gelegd zien op een positief sociaal-economische culturele politiek in plaats van de negatieve bestrijding van het communisme. Staatssecretaris *Blom* verduidelijkt de bedoeling van Minister *Stikker*, om door middel van dit schrijven niet een bepaalde politieke lijn uit te zetten, maar enkel te komen tot een samenspraak over die politiek. De *Raad* besluit geen uitvoering te geven aan de oorspronkelijke gedachte en de definitieve beslissing aan te houden, totdat Minister *Stikker* weder in het land is.

c. *De kwestie Meyer Ranneft*

De *Raad* is van gevoelen, dat H.M. de Koningin niet het ontslag van de Staatsraad Meyer Ranneft in overweging moet worden gegeven. Aangezien Generaal Buurman van Vreeden zich vooral gestoten heeft aan deze passage in de tweede brief van Dr. Meyer Ranneft aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal: 'De brief bedoelde de Generaal inzicht te geven, nodig voor de vervulling

van zijn taak; er stonden ernstige dingen op het spel; mensenlevens en behoorlijkheid. In Neurenberg - het is goed, dit niet te vergeten - zijn generaals opgehangen, ofschoon zij zich beriepen op het "Befehl ist Befehl", verklaart de *Minister-President* zich bereid de Vice-President van de Raad van State hierop attent te maken.

d. *De positie van enige Nederlanders te Menado en Morotai*

Minister *Joekes* vraagt de aandacht van de Raad voor de zorgelijke positie waarin enige Nederlanders te Morotai zich bevinden, nadat op 6 Juni het KNIL is afgevoerd. Men zou vliegeniers verzocht hebben bommen te vervoeren. De Minister verwijst ook naar het telegram aan H.M. de Koningin over de Nederlandse militairen te Menado. Minister *Van Maarseveen* verklaart zich bereid inlichtingen in te winnen; eveneens over het krantenbericht, dat er een bombardement nabij Ambon zou hebben plaats gevonden.

e. *Liquidatie KNIL*

Minister *Lieftinck* zegt zich ernstig ongerust te maken over het verloop van de liquidatie van het KNIL. Hij vraagt de Raad op welke wijze een débacle zou kunnen worden voorkomen. Ook de HC schijnt er geen gat in te zien. Weliswaar worden leden van het KNIL door de Ambonkwesitie vast gehouden, maar het aantal is veel geringer dan van degenen, die nog voor afvoering in aanmerking komen. De *Raad* besluit, dat de Ministers van Financiën, Oorlog en Minuor nader zullen overleggen.

f. *Betaling wachtgelden in Indonesische courant*

Minister *Lieftinck* heeft vernomen, dat waarschijnlijk met ingang van 1 Juli a.s. de wachtgelden van burgers en leden van het KNIL in Indonesische courant zullen worden betaald; dat betekent in feite een vermindering van het wachtgeld tot 1/3. De mogelijkheid bestaat, dat de Indonesische Regering bereid is een regeling te treffen analoog aan die voor de pensioenen van vóór 31 December 1949. Bij de RTC is geen valuta-clausule opgenomen. De *Raad* is daarom van gevoelen, dat ernstig moet worden overwogen tot een oplossing te komen in de richting van het gedane voorstel.

- - -

h. *De affaire Westerling*

De Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat de behandeling van de Westerling-affaire tot 21 Juni is uitgesteld, omdat de advocaat van Westerling heeft verzocht de heer Thiessen als getuige te doen horen. Uitstel kan er tevens gemakkelijk toe leiden, dat Indonesië het benodigde bewijsmateriaal ten behoeve van haar verzoek om uitlevering alsnog bijeen brengt.

- - -